

Täysistunto

Keskiviikko 20.4.2022 klo 14.04—1.24

6. Suomen Nato-jäsenyydestä kansanäänestys

Kansalaisaloite KAA 3/2022 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Edustaja Kaleva, olkaa hyvä.

Keskustelu

19.37 **Atte Kaleva kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Aivan samoin kuin tuo äskenen kansalaisaloite, myös tämä kansanäänestyskansalaisaloite on tehty hyvässä tarkoituksessa. Tarkoitus on ollut se, että tuodaan tänne eduskunnan saliin keskusteluun Nato-kysymys, ja niinhän se nyt on tuotu tänne, mutta aika on nyt jo ajanut vähän ohi näistä aloitteista — aivan samoin kuin tästä äskeisestä, aiemmin käsitellystä aloitteesta, samoin tästä aloitteesta, koska täällä käydään sitä parlamentaarista keskustelua. Se juna on nyt jo liikkeellä ja se prosessi on käynnissä, ja se on mennyt hyvin pitkälle.

Aivan kuten täällä aikaisemmassa keskustelussa edustaja Talvitie muun muassa totesi — ja muutkin edustajat — että nyt meidän on priorisoitava siinä eduskuntatyössä, valiokuntatyössä tätä selontekoa. Meidän on priorisoitava sitä, että se juna, joka on nyt menossa kohti sitä Nato-jäsenyyttä, pysyy liikkeellä. Ja sen takia uskon, että myös tämän kansanäänestysaloitteen tekijät ymmärtävät, että meillä ei ole nyt aikaa keskittyä tähän aloitteeseen, kuten ei siihen toiseenkaan, aiemmin käsiteltyyn aloitteeseen.

Lisäksi aloite tästä kansanäänestyksestä on aika ongelmallinen. Aivan kuten tasavallan presidentti totesi, on tärkeää, että kansalaisten, siis suomalaisten enemmistö ei ainakaan vastusta Natoa, eli siitä on saatava sellainen selvyys, että myös se osa kansasta, jotka ikään kuin jäävät sinne vähemmistöön, myös ymmärtävät, että tämä on legitiimi tapa todeta se, että nyt enemmistö on, oli se sitten kannalla tai vastusti jäsenyyttä. Nythän näyttää siltä — tai ei ainoastaan näytä vaan on saatu aika hyvin jo osoitettua tilastotieteellisesti hyvin katavalla otannalla, tai se otanta on riittävä — että voidaan sanoa, että kansan valtaosa kannattaa Suomen liittymistä Natoon. Tästä ei ole enää mitään epäselvyyttä. Ja tämän takia tämä kysymys kansanäänestyksestä... [Mika Niikko avaa mikrofoninsa, jolloin puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt Niikko paineli. — Jatkaa, olkaa hyvä. — Edustaja Niikko, teillä on vielä puheenvuoro tuolla. [Mika Niikko: Ai, anteeksi. Joo, tämä meni vahingossa päälle.]

No niin, nyt edustaja Niikkokin sallii minun jatkaa tässä.

Arvoisa puhemies! Kuten sanoin, niin tämä kansanäänestys voisi olla jopa haitallinen tälle prosessille tässä vaiheessa, koska se avaisi aivan ennennäkemättömän mahdollisuuden Venäjälle hybridivaikuttaa, informatiovaikuttaa sillä tavoin, mitä Suomessa ei vielä toistaiseksi ole nähty. Vaikka olemme jo nähneet sitä hybridivaikuttamista, niin tämä varmasti tulisi kiihtymään aivan äärimmilleen, ja tämän takia en voi kyllä kannattaa mitään kansanäänestyksen järjestämistä. En kannattanut sitä ennen tätä 24. helmikuuta, Venäjän hyökkäystä Ukrainaan, enkä kyllä kannata sitä edelleenkaan. Ymmärrän sen, että tämä aloite on tehty sen takia, että täällä salissa keskusteltaisiin siitä. Nyt me olemme keskustelleet siitä, tästä Nato-kysymyksestä viisi ja puoli tuntia, eli se tavoite tällä kansanäänestysaloitteella on jo saavutettu. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikon vuoro olisi, mutta pistitte puheenvuoronne sinne seitsemänneksi. Nyt se on siellä sitten. — Edustaja Kärnä poissa, edustaja Tynkkynen poissa. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

19.40 Joonas Könttä kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kansalaisaloitteilla, kansalaismielipiteillä ja sillä, että Suomi ja suomalaiset ovat valmiita ottamaan tarvittavia askeleita ulko- ja turvallisuuspoliittisissa ratkaisuissa, on äärettömän iso merkitys. Ja tällä salilla, joka Suomen kansaa edustaa, on näissä kysymyksissä tietysti aivan keskeinen rooli.

Mutta mitä tulee kansanäänestyksen järjestämiseen Nato-jäsenyydestä, en pidä sitä, aivan kuten edustaja Kaleva aiemmin tuossa hyvin puhui, järkevänä enkä tarpeellisenä. Mielestäni kansanäänestykseen sisältyy liikaa riskejä, joita ei tässä tilanteessa tule ottaa, ja kansanäänestys tämänkaltaisesta kysymyksestä on mielestäni Suomen kannalta hankala ja huono vaihtoehto, jota en itse voi kannattaa. Meillä kansanedustajilla, tasavallan presidentillä ja hallituksella on paras mahdollinen tieto käytettävissä siitä, mitä mahdollinen Nato-jäsenyys tai se, että emme hae Nato-jäsenyyttä, tälle kansakunnalle, meidän itsenäisyydellemme ja itsemääräämisoikeudellemme merkitsisi.

Pidän myös hyvin mahdollisena, että tällainen kansanäänestys, joka luonnollisesti veisi myös aikaa, kokisi hyvin monenlaisia erilaisia vaikuttamisoperaatioita. Ja siinä tilanteessa, että tulos olisi vaikkapa epäselvä tai vaikuttamisyrietykset siihen vaikuttaneet, se kuitenkin sulkisi meiltä omaa päätösvaltaa kuukaudeksi ellei vuosiksikin eteenpäin. Ja siitä syystä kansan valitseman eduskunnan, kansan valitseman presidentin ja hallituksen, joka nauttii eduskunnan luottamusta, on näissä kysymyksissä syytä tehdä oikeita ratkaisuja, oikea-aikaisia ratkaisuja. Olen aivan varma, että tämä eduskunta ja presidentti, hallitus kyllä pystyvät ja tekevät kansamme kannalta aivan oikeat ratkaisut, joilla parhaiten turvataan suvereniteettimme, parhaiten turvataan rauha Suomessa, Pohjolassa ja Itämerellä. Ja myös aivan oikein, kun käymme tätä keskustelua, huolehdimme siitä, että kansan mielipide ja ääni tulee kuulluksi, ja sitä varten meidät on tänne valittu, että me perehdymme ja teemme niitä vaikeitakin ratkaisuja, jotka tässä asiassa ja tässä ajassa on tehtävä.

Omasta mielestäni se oikea ratkaisu Suomelle on luonnollisesti hakea Nato-jäsenyyttä. Mitä nopeammin, sen parempi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

19.42 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Puhun Nato-jäsenyydestä enemmän tuossa selontekokäsittelyn yhteydessä, mutta tässä kohtaa tästä kansalaisaloitteesta muutama sana.

Ensinnäkin, arvoisa puhemies, on todella ymmärrettävää, että Suomen kansa vaatii meiltä edustajiltaan toimenpiteitä tilanteessa, jossa turvallisuusympäristömme on muuttunut rajummin kuin se on moneen vuosikymmeneen tehnyt. Varmasti Neuvostoliiton hajoaminen itsessään oli sellainen muutos, johon tämä nyt vallitseva tilanne vertautuu mutta tietysti toiseen suuntaan. Venäjän täysin pidäkkeetön toiminta, suoranainen sotarikollinen kansan murhaaminen, josta on nähty merkkejä Venäjän valloittamilla alueilla Ukrainassa, herättää tietysti kauhua ympäri maailmaa, ja on aivan ymmärrettävää, että tässä karhun kainalossa asuessa suomalaisten vahva tahto on, että haemme parasta mahdollista turvaa maallemme. Suomalaisten johtopäätös on tietysti looginen, että Nato, joka on liittokuntana pystynyt rauhaa Eurooppaan tuomaan niin, että Nato-maata vastaan ei ole koskaan Euroopassa hyökätty, olisi se organisaatio, johon kuulumalla tuota omaa turvallisuuttamme maksimoisimme.

On todella ymmärrettävää, että näitä kansalaisaloitteita on nyt tänne eduskuntaan tuotu, kun mielipidekyselyiden mukaan suomalaiset jo lähes yksimielisesti puolustusliiton jäsenyyttä kannattavat. Mielestäni tämänkin kansalaisaloitteen, vaikka se vaatii kansanäänestystä, perimmäinen tavoite toteutuu eli se, että nyt Suomessa vakavasti käydään keskustelua liittoutumisesta, turvallisuutemme maksimoimisesta. Mielestäni eduskunta on oikea paikka tämä keskustelu käydä ja tarvittavat päätökset tehdä. Tässä edellä esimerkiksi edustaja Kaleva ja edustaja Könttä todella hyvin kuvailivat niitä riskejä, joita kansanäänestyksen järjestämiseen tässä tilanteessa liittyisi. Kansan mielipide on mielestäni sinällään aivan selvä ja puoltaa Suomen jäsenyyttä puolustusliitto Natossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Multala, olkaa hyvä.

19.45 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! ”Emme varustaudu sotaan siksi, jotta siihen joutuisimme. Varustaudumme sotaan, jotta siihen emme koskaan joutuisi.” Näin totesi edesmennyt Ilkka Kanerva, arvostettu kollegamme, vuonna 2011 UTP-selonteon käsittelyssä. Sama pätee mielestäni vahvasti myös Nato-jäsenyyteen ja argumentteihin sen puolesta. Vahvin argumentti Nato-jäsenyyden puolesta on se, että se tuo meille turvaa, se luo vahvan pidäkkeen kaikille, jotka haluaisivat tai ajattelisivat meitä vastaan toimia.

Arvoisa puhemies! Tässä selonteossa, joka meille eduskunnalle on annettu, lukee näin: ”Suomelle mahdollisen Nato-jäsenyyden merkittävin vaikutus olisi se, että Suomi olisi osa Naton yhteistä puolustusta ja 5 artiklan mukaisten turvatakuiden piirissä. Suomen puolustuksen ennalta ehkäisevä vaikutus olisi nykyistä huomattavasti suurempi, sillä sen takana olisivat koko liittokunnan suorituskyvyt. Jos Naton jäsenenä Suomea vastaan kuitenkin kohdistettaisiin sotilaallista voimaa, Suomi puolustautuisi liittokunnan tuella ennakoon valmisteltujen ja harjoiteltujen yhteisen puolustuksen järjestelyjen mukaisesti.” Tässä on kirjoitettuna hyvin vahva, ja ehkä se vahvin, perustelu sille, miksi Nato-jäsenyys lisäisi Suomen turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! On myös esitetty tässäkin keskustelussa ajatuksia siitä, voisiko joku muu puolustusratkaisu esimerkiksi Suomen ja Ruotsin välillä toimia ikään kuin korvaava-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2022 vp

na järjestelynä, ja viitattu myös presidenttimme sanomisiin. Muistelen hänen kuitenkin pohtineen, olisiko sellainenkaan järjestely sitten riittävä. Selonteossa tähän myös otetaan kantaa: ”Suomen ja Ruotsin välinen puolustusliitto ei kuitenkaan olisi Nato-jäsenyyteen verrattavissa oleva eikä sitä korvaava järjestely.” [Toimi Kankaanniemi: Ilman perusteluja!]

Arvoisa puhemies! Olen aivan varma, että eduskunta ottaa tarvitsemansa ajan ja valio-kunnat ottavat tarvitsemansa ajan, jotta voivat perehtyä asioihin ja myös niihin perusteluihin. Toivottavasti tämä tapahtuu siten, että kaikki sellainen, joka ei ole aivan välttämätöntä, jätetään siksi ajaksi syrjään ja eduskunta on valmis muodostamaan kannan kohti Nato-jäsenyyttä mahdollisimman pikaisella aikataululla.

Arvoisa puhemies! Muutama sana tästä kansalaisaloitteesta, jossa siis halutaan käsitteäkseni samaa kuin mitä itsekkin ajattelen tavoitteeksi eli Suomen Nato-jäsenyyttä. Tavoite on siis yhteinen, mutta tarvitaanko sen toteuttamiseksi kansanäänestystä? Täällä moni kollega on jo oivallisesti todennut ääneen niitä riskejä, joita kansanäänestyksen järjestämiseen liittyisi. Siksi en itsekään kannata kansanäänestyksen järjestämistä.

On kuitenkin selvää, että Nato-jäsenyyden yksi ehto on se, että sille on jäsenmaaksi pyrkivässä maassa riittävän suuri kansalaisten tuki. Suomessa Nato-jäsenyyden kannatus otti suuren harppauksen sen jälkeen, kun Venäjä aloitti hirmuisen hyökkäyksensä Ukrainaan. Kannatus ei ole siitä heikennyt, vaikka Venäjä on jo sen jälkeenkin myös Suomea kohtaan toiminut tavalla, jonka voitaisiin ajatella olevan selvää häirintää ja vaikuttamisyrityksiä.

Arvoisa puhemies! Suomi on yksi maailman turvallisimmista maista ja kyselyiden mukaan myös maailman onnellisin maa. Me emme voi kuitenkaan ummistaa silmiämme ympäröivän yhteiskunnan haasteilta, koska haluamme tietenkin, että näin olisi myös tulevaisuudessa. Turvallisuusympäristömme Euroopassa on pysyvästi muuttunut, ja nyt on päätösten aika. Ydinkysymys meille on Suomen turvallisuuden varmistaminen nyt ja tulevina vuosina.

Arvoisa puhemies! On varmasti helpompaa tilanteessa, jossa on jo pitkään ollut Nato-jäsenyyden kannalla, todeta tämä täällä nytkin ääneen. Arvostan sitä, että niin moni kollega, joka vielä vähän aikaa sitten ei ehkä missään tilanteessa olisi ollut valmis tätä harkintaa tekemään, on nyt avannut oven sille, että voimme ottaa askeleen kohti Nato-jäsenyyttä ja vahvistaa sillä Suomen turvallisuutta. [Puhemies koputtaa] Toivottavasti eduskuntakäsittely on huolellinen mutta ripeä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Gustafsson, olkaa hyvä.

19.50 Jukka Gustafsson sd: Arvoisa puhemies! Tämä Nato-kansanäänestys on tietysti merkittävydeltään megaluokan kysymys, ja se puoltaisi kansanäänestystä. En ole kuitenkaan kokenut, en henkilökohtaisesti enkä yleiseltä näkökannalta, että meillä olisi jonkunlainen kansan vaatimus, paine, suorittaa kansanäänestys. Ja kun pohdin, mistä se johtuu, minulle tulee ensimmäiseksi mieleen se, että tasavallan presidentti Niinistö, pääministeri Marin, valtioneuvosto, eduskuntaryhmät ja puolueet ovat toimineet menettelytavoiltaan ja prosessissa oikeasti. Kansalla, kansalaisten laajalla enemmistöllä, on näkemys, joka tukee sitä, että te voitte eduskunnassa tämän asian päättää. Se kertoo Suomen kansan luottamuksesta kansanvaltaan ja demokratiaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

19.52 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteet ovat arvostettuja toimenpiteitä kansanedustajien mielestä tässä salissa, ja olemme tottuneet pitämään niitä arvossa ja halunneet niille ihan arvokkaan käsittelyn. Tässä kun nyt kuullaan näitä puheenvuoroja siitä, että tällaista kansalaisaloitetta ei olisi hyvä käsitellä siitä syystä, että on kiire — mikä on varmasti ehkä osin tottakin — mutta toisaalta myös sitten niillä perusteilla, että se hybridi-vaikuttaminen voi vaikuttaa siten, että kansalaiset eivät osaa tehdä oikeita johtopäätöksiä, niin en pitäisi tätä nyt aivan validina perusteluna.

Me joskus ehkä huolimattomasti pidämme kansaa tyhmänä tai pidämme meitä äänestäneitä ihmisiä sen verran epäkelpoina, että he eivät saisi osoittaa mielipidettään esimerkiksi kansanäänestyksen kautta [Jukka Gustafssonin välihuuto — Keskeltä: Ei siitä ole kyse!] näin merkittävässä kysymyksessä. Ja se on hiuksenhieno raja, että me näin ehkä ajattelemmekin. Siinä mielessä olisin suonut sen, että tämäkin kansalaisaloite olisi voinut mennä eteenpäin, koska tästähän alkujaan on käyty keskustelua myös tasavallan presidentin suulla, kuten kansalaisaloitteesta käy ilmi, että tällainen joku luotettava mielipiteenmittaus kansalta olisi hyvä saada, niin että saisi sitten sen legitiimin selkänöjan siihen päätökseen, mitä sitten hallitus tulee tekemään.

No mikä tämän kaiken takana kuitenkin on? Tämänkin aloitteen takana ovat henkilöt, jotka haluavat Nato-jäsenyyttä ja ovat olleet huolissaan siitä, että sitä ei välttämättä hallitus vie eteenpäin. Ja siinä mielessä hekin — vaikka ovat Nato-jäsenyyden kannattajia — ovat perustelleet asiaa siten, että he haluavat, että kansalta kysytään näin merkittävässä asiassa, koska tosiasiaa kuitenkin me voimme olla yksimielisiä siitä, että emmehän me tiedä, mihin tämä loppujen lopuksi tulee päättymään. Me emme tiedä, mihin tämä Nato-jäsenyyshakemuksemme, joka mahdollisesti tästä talosta menee eteenpäin, johtaa. Minä ymmärrän sen ja uskon myös sen, että Natosta on turvaa. Sotilaallinen puolustusliitto sen kanssa toisi turvaa Suomelle. Mutta tilanteeseen, joka maailmassa tällä hetkellä on, sisältyy hyvin paljon riskejä. Ja näitä riskejä me emme ole arvioineet — ei arvioitu ainakaan tässä ajankohtaisselonteossa, joka koskee tätä turvallisuusympäristön muutosta. Tässä jäsenyyssprosessin riskejä analysoitiin hyvin lievästi, nimittäin niitä mainittiin vain kahdella virkkeellä. Ja kun me tiedetään kuitenkin, että jäsenyyssprosessi on pitkä ja monivaiheinen, niin se odottavan aika voi tulla jopa osin vaaralliseksi tai uhkaavaksi. [Ben Zyskowitz: Aivan, aika!] Ja erityisesti, mikäli Suomi ei saa jotain kautta pitäviä turvatakuita [Puhemies: Kiitoksia!] Nato-hakemuksen ajaksi, se uhka siitä uhkaa entisestään kasvaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

19.55 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Meillä on laki — taitaa perustua perustuslakiin — neuvoa-antavasta kansanäänestyksestä, ja 28 vuotta sitten kansanäänestys Euroopan yhteisöjen jäsenyydestä suoritettiin. Kansa äänesti jotain 57—43 jäsenyyden puolesta, ja sitä kansan mielipidettä myös eduskunta kunnioitti. Pakko ei ole, koska meillä on nimenomaan neuvoa-antava kansanäänestys, mutta tietysti jos kansanäänestyksen tulos on melko kaukana 50—50-tilanteesta kielteiselle kannalle — esimerkiksi olisi ollut silloin taikka olisi nyt, jos järjestettäisiin tästä Nato-kysymyksestä kansanäänestys — niin eduskunnan olisi vaikea kansan yli kävellä, vaikka se on neuvoa-antava.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2022 vp

Muistan kuitenkin tuon 94, ja varmasti edustaja Gustafsson myös hyvin muistaa sen, kun täällä istuimme — ja Zyskowiec myös — niin kyllä silloin oli aivan sietämätöntä, kun olin itse EU-jäsenyyttä vastaan. Olisin halunnut pohjoismaisen yhteistyön mallin, niin kuin nytkin äsken nostin tässä asiassa esille, tämän talousaluemallin ja pohjoismaisen yhteiskuntamallin säilyttämisen, joka nyt on tuhottu EU:n toimesta tällä valtavalla byrokratialla ja säädöksillä ja kaikella muulla, euroa myöten. Mutta media kaikilta osin, Helsingin Sanomat, Yle, MTV, pääosa muistakin lehdistä maakuntalehtiä lukuun ottamatta, ammattiyhdistysliike, työnantajat, elinkeinoelämä, kaiken maailman järjestöt ja tietysti puolueet meitä lukuun ottamatta olivat jyräämässä valtavalla voimalla EU-jäsenyyden puolesta, ja se vaikutti. Peloteltiin, ja näin tapahtui, ja se vaikutti varmaan sen verran, että näin kävi, että enemmistö tuli jäsenyyden kannalle.

Nyt jos ajatellaan tätä Nato-kysymystä ja kansanäänestystä siitä, niin nyt ulkoinen vaikuttaminen — jos järjestettäisiin kansanäänestys — olisi varmasti vielä suurempi sen puolesta, että ei mentäisi, että kansa ei äänestäisi Nato-jäsenyyden puolesta. Ja tämä tekee kyllä miettieliäksi, vaikka periaatteessa, niin kuin edustaja Gustafssonkin totesi äsken puheenvuorossaan, olen vahvasti sitä mieltä, että kansaa pitäisi kuulla. Sveitsin mallia jotkut haluavat Suomeen, minä en halua. Ei kaikista asioista voi järjestää kansanäänestystä, mutta tällaisesta todella ratkaisevan tärkeästä asiasta olisi ihan paikallaan kuulla kansan mieltä neuvoo-antavassa kansanäänestyksessä, mutta nämä riskit ovat tässä kyllä valitettavan suuria.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kärnä, olkaa hyvä.

19.58 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Meillä on Suomessa edustuksellinen demokratia. Meidät 200 kansan valittua on tänne valittu tekemään päätöksiä, ja meille on valtakirja annettu päätösten tekemiseen. Katson, että tässä tilanteessa kansanäänestyksen järjestäminen Suomen Nato-jäsenyydestä olisi juuri sitä, mitä Venäjä haluaisi. Todennäköisesti tällaisessa tilanteessa tulisimme kohtaamaan aivan ennennäkemättömän hybridi-info-operaation Suomea kohtaa, jolla pyrittäisiin vaikuttamaan kansan mielipiteisiin kaikkia mahdollisia keinoja käyttäen.

Edustaja Mari Rantanen käytti tuossa aiemmin hyvän puheenvuoron, jossa hän totesi, että oli keskustellut erään sotilaan kanssa, itsekin olen sotilastaustainen, ja tämä mainittu sotilas oli todennut, että paras päivä liittyä Natoon oli eilen. Mielestäni meidän kannattaa nyt kiiruhtaa tämän asian kanssa, ja toivon tätä meidän viisaalta ulko- ja turvallisuuspoliittiselta johdolta, valtiojohdolta, presidentiltä ja TP-UTVAlta.

Katson, että tässä tilanteessa mitään perusteluja sille, että kansanäänestys järjestettäisiin, ei ole. Riskit ovat aivan liian suuret, ja meidän täytyy olla, jokaisen kansanedustajan täytyy olla, valmis käyttämään sitä valtakirjaa päätösten tekemiseen, joka meille on vaaleilla annettu. [Toimi Kankaanniemi: Totta kai me käytämme, eihän ole vaihtoehtoa!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kaunisto.

20.00 Ville Kaunisto kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitos kansalaisaloitteen tekijöille. Sillä on arvonsa, että näitä kansalaisaloitteita halutaan tehdä ja niitä tuodaan tänne meidän keskusteluun. Oman tulkintani mukaan tämän kansalaisaloitteen lopullinen tavoite on sama kuin itselläni eli Suomen Nato-jäsenyys.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2022 vp

Tässä on ollut useampia erinomaisia puheenvuoroja. Viimeisenä edustaja Kärnä nosti nimenomaan edustuksellisen demokratian. Se ei minun mielestäni ole äänestäjän aliarvioimista, että me kansan valitsevat kansanedustajat, joilla on se tarvittava ja kaikki mahdollinen tieto, kannamme sen vastuun ja päätämme ja toimimme niissä asioissa, jotka ovat erittäin monimutkaisia ja haastavia. Se ei missään nimessä ole äänestäjän pilkkaamista, vaan se on nimenomaan vastuun kantamista, minkä takia meidät on tänne valittu.

Täällä on nostettu esiin hyvin pointteja siitä, miten mahdollinen kansanäänestys aiheuttaisi hybridi-vaikuttamisen aallon. Tämä on aivan varma asia, tämä on sellainen riski, jota ei mielestäni tässä tilanteessa ole syytä ottaa. Meidän on aika vain edetä eteenpäin matkalla kohti Nato-jäsenyyttä.

Haluan kertoa loppuun esimerkin monimutkaisen asian kansanäänestyksestä mitenkään liittämättä sitä tähän kyseiseen äänestykseen. Yhden tekoälytutkimuksen mukaan brexit-äänestys, on lopputuloksesta mitä mieltä tahansa, olisi kääntynyt EU-jäsenenä pysymisen puolelle, jos brexit-kampanjoinnin kärjeksi olisi noussut englantilaisten jalkapallosarjojen tulevaisuus ulkomaalaisten pelaajien kohdalla. Joskus vaikeissa asioissa ihmisillä on tapana paloitella ne itselleen juuri oikean kokoiseksi. Se ei ole tyhmyyttä, se on inhimillisyyttä. Siksi ehkä on syytä ymmärtää, että me kansan valitsevat, me teemme päätökset erittäin syvällisen faktoihin tutustumisen pohjalta. [Mika Niikko: No, kävikö Isolle-Britannialle huonosti?] — Sanoin, että saa olla, mitä mieltä haluaa siitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ollikainen, ledamot Ollikainen.

20.02 **Mikko Ollikainen r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Vi diskuterar nu om medborgarinitiativet kring en folkomröstning kring medlemskapet i Nato, och jag tycker att det är väldigt bra att man har lyft fram det här initiativet. Precis som det har framkommit här är säkert det primära målet trots allt att det är ett medlemskap i Nato som är slutmålet, men eftersom man ville gardera sig, att den här processen skulle gå snabbare, har man valt att lämna in ett sådant här medborgarinitiativ, och det tycker jag är väldigt bra.

Jag måste ju säga ärligt att i ett tidigare skede hade jag kanske varit positivare inställd till en folkomröstning — i ett tidigare läge — men nu när det gäller det här läget i en krissituation, plus just den hybridpåverkan som det pratas om här, så ser jag att vi har mandatet i riksdagen att fatta beslut kring den här väldigt utmanande frågan, vi får den informationen som vi behöver. Vi har väldigt utmanande veckor framför oss då det gäller Finlands och finländarnas säkerhet i fortsättningen, och vi riksdagsledamöter har nu ett stort ansvar att fatta stora beslut, kanske det största på årtionden, de kommande veckorna.

Elikkä kiitos tästä kansalaisaloitteesta.

Ehkä aikaisemmin olisin ollut myönteisempi tähän kansanäänestykseen, mutta nämä edelliset puheenvuorot nostivat esille varsinkin nämä hybridi-vaikuttamisen riskit, ja toki myös sitten tämä aikakin ja tämä turvallisuustilanne tekevät sen, että sanoisin nyt, että me ollaan saatu tämä valtakirja ja sen mukaan nyt sitten toimimme: saamme todella hyvää informaatiota täällä eduskunnassa ja pystymme meidän valtakirjalla tekemään näitä päätöksiä. Ja itse asiassa, kun ollaan puhuttu tästä selonteosta nyt tässä aikaisemmin, niin aika moni katse on suunnattu just tähän saliin. Tiedän, että esimerkiksi naapurimaassamme länessä, Ruotsissa, seurataan tätä keskustelua aika paljonkin ja katsotaan, millaisella tahti-
puikolla edetään nyt sitten tässä turvallisuuspoliittisessa keskustelussa. Näen, että nyt on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2022 vp

tärkeää, että me tässä talossa hoidamme tämän asian, ja voidaan sitten liittyä Natoon, joka on minun mielestäni se luonnollinen seuraava askel. — Kiitos, tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Tynkkynen.

20.05 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Itse olen suoran demokratian ystävä ja kannatan sitä niin sanotusti henkeen ja vereen, ja uskon, että taidan olla niitä poliitikkoja, jotka ovat tehneet tähän liittyen niin eduskunnassa kuin ennen eduskuntaa eniten aloitteita, puheita ja niin edelleen. Siitä huolimatta tässä kohtaa, kun jutellaan nyt tästä meidän mahdollisesta Nato-jäsenyydestämme, meidän pitää poliittikoina pystyä aina mukautumaan niihin tilanteisiin ja ottaa se kokonaisuus haltuun ja katsoa, mikä on järkevää missäkin tilanteessa.

Jos meillä on sellainen tilanne, että meihin saattaa alkaa kohdistumaan hyvin voimakasta hybridivaikuttamista ja kyberuhkia ja kansalaisia aletaan propagandalla oikein niin kuin upottamaan — niin kuin tällä hetkellä näkyy valitettavasti some-kanavissa, että vaikka minkälaista kamaa menee noin yli 40-vuotiailla ihmisillä läpi — niin kyllä silloin siinä kohtaa poliitikkojen pitää miettiä, minkälaisia ratkaisuja tehdään myöskin suoran demokratian suhteen.

Tämän tilanteen voi kääntää myöskin itse asiassa niin päin, että jos jonkinlaisista toimenpiteistä, vaikka nyt sitten kansanäänestyksestä, seuraa jotain Suomelle, jotain mahdollisesti ehkä haitallista vaikuttamista, niin tuleeko niiden ihmisten kanta huomioduksi, jotka eivät haluaisi kansanäänestystä, jos me nyt täällä päätämme, että kansanäänestys laetaan voimaan. Eli on paljon ihmisiä, jotka eivät halua kansanäänestystä, ja jos me sen teemme, niin heidän tahtonsa ei tule toteutumaan.

Me kaikki varmaan olemme nähneet nämä kyselyt siitä, haluavatko suomalaiset kansanäänestystä tähän hetkeen. Ei ole kyse mistään yksittäisestä tutkimuslaitoksesta, ei ole kyse mistään yhdestä otannasta, ei ole kyse mistään yhdestä kyselytutkimusten tekijästä, yhdestä lehdestä, joka niitä on julkaissut, vaan näitä tutkimuksia on systemaattisesti kerätty. Ja me olemme saaneet todella hyvän kuvan siitä, että itse asiassa suomalaiset mieluummin tässä kohtaa eivät haluaisi tätä kansanäänestystä, vaan nimenomaan niin, että valtioneuvosto presidentin kanssa parhaalla mahdollisella tiedolla katsoisi tilannetta ja toisi meille esityksen, jos niikseen on.

Minulla itselläni ainakin, vaikka meillä sattuu olemaan tällä hetkellä semmoinen hallitus Suomea johtamassa — punavihreä hallitus keskustan tuella — joka ei niin kuin ideologisesti oikein natsaa minun omiin arvoihini, eli voisi ajatella, että on pikkuinen epäluulo sinänsä hallitusta kohtaan, koska arvot ovat erilaisia, niin siitä huolimatta minun täytyy sanoa, että se, millä tavalla hallitus on hoitanut tätä Nato-asiaa, tätä selontekoa ja niin edelleen... Täytyy sanoa, että minulla on luottamus siihen, että siellä kyllä tiedetään, minkälaisia päätöksiä tehdään, minkälaisia esityksiä tullaan tuomaan Suomelle ja missä kohtaa. Toki on hyvä olla kriittinen tiettyyn pisteeseen saakka, mutta minulla ainakin henkilökohtaisesti on luottamus siihen. Ja jos yli puolet kansasta on oikeasti nyt selkeästi ollut sitä mieltä, että ei kansanäänestystä, niin eikö sekin ole kansan tahtoa, jota pitäisi kuunnella, ja silloin me emme itse laukaise sitä kansanäänestystä, joka saattaisi olla aiheuttamassa jotain haitallista mahdollisesti Suomelle.

Joten näillä perusteilla en voi kannattaa sitä, että Natosta järjestettäisiin kansanäänestys. Ja pyytäisin teitä kiinnittämään huomiota nyt tähän käsittelyssä olevaan kansalaisaloitteeseen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2022 vp

seen, päivämäärään, milloin se on laadittu. Se on laadittu ennen kuin tämä sota alkoi. Me kaikki voimme palata siihen tilanteeseen ennen kuin se sota alkoi. Vielä edellisenä päivänäkin se tuntui niin monelle ihmiselle, varmasti monelle meistäkin, uskomattomalta ajatukselta, että Venäjä oikeasti voisi olla niin hävytön, että se tekisi sen. Ja tämä kansalaisaloite on tosiaan jätetty 21.2., ennen kuin sota oli alkanut, kolme päivää sitä ennen. Ja näin ollen voidaan nähdä, että varmasti tätäkin aloitetta on yritetty käyttää ennen kaikkea työkaluna siihen, että nyt saataisiin se Nato-keskustelu Suomessa voimistumaan ja päästäisiin menemään kohti Natoa. Se on todennäköisesti — mitä minä ainakin itse tulkitSEN päivämääriä ja tätä kontekstia — ollut tämän aloitteen tarkoitus. Ja siksi ehkä haastan tätä näkemystä, mitä täällä on esitetty, että tällä aloitteella nyt erityisesti halutaan suoraa demokratiaa ajaa. Minä en ehkä itse usko sillä tavalla. Toki toivon, että aloitteen tekijät tulevat esille ja kertovat omista näkemyksistään, että miten on, mutta itse en ehkä usko siihen.

Mutta tehdään me nyt tässä kohtaa, kun on vaikea tilanne, edustuksellisen demokratian edustajina nämä päätökset ja ei oteta kansanäänestystä käyttöön tässä kohtaa. — Kiitos. [Jukka Gustafsson: Nyt edustaja Tynkkynen piti parhaan puheensa!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 20.10.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 1.17.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 6 käsittelyä. — Avaan keskustelun. Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

1.17 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Kyseessä on kansalaisaloite, jossa Suomen Nato-jäsenyydestä vaaditaan kansanäänestystä. Tämä aloitehan keräsi kolmessa päivässä sen vaaditut 50 000 allekirjoitusta, ja kaiken kaikkiaan 76 000 henkilöä halusi, että suoriutamme kansanäänestyksen Nato-jäsenyydestä. No, tänään kuulumme hyvin paljon keskustelua siitä, että tässä tilanteessa kansanäänestys ei ole kovin suotavaa, ja perustelut olivat seuraavanlaisia:

Yksi paljon käytetty peruste oli tänään siitä, että me emme ehdi tätä käsittelemään riittävän hyvin, koska tämä Nato-jäsenyysasia, kuten tänään kuulumme, on menossa jo eteenpäin.

Toinen iso perustelu oli se, että jos nyt tästä järjestettäisiin kansanäänestys, niin silloin Venäjä aloittaisi suuren hybridi- ja mielipidevaikuttamisen kaikille kansalaisille suunnattuna, jotta he eivät osaisi tehdä oikeaa johtopäätöstä tämän Nato-jäsenyyden hyödyistä ja haitoista. Tämä perustelu on kuitenkin sen verran suuri, että haluan siihen muutaman sanan sanoa.

Me ollaan tässä talossa pidetty tärkeänä näitä kansalaisaloitteita, sitä, että ne saisivat arvokkaan käsittelyn, ja ne tulisi sitten myös punnita tarkasti. Mutta nytten tänään moni edustaja sanoi sen, että kun meidät on valittu tänne eduskuntaan edustamaan kansalaista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2022 vp

vaalien kautta, niin sen pitäisi tässä tilanteessa riittää, kun huomioidaan tämä hybridivaikuttamisen mahdollisuus. Tosiasia kuitenkin on se, että meidät on valittu, jokainen, tänne niillä mielipiteillä, mitä me olemme esittäneet ehdolle asettuessamme. Kuten tänään on käynyt ilmi, niin aika moni meistä on harkinnut uudella tavalla kantaansa muun muassa Nato-jäsenyyteen, ja siinä mielessä kansalainen varmasti odottaa sitä, että tästä voisi heidänkin neuvoo-antavaa mielipidettensä kysyä.

Toinen asia on hybridivaikuttaminen — onko se todellisuudessa niin suuri uhka, mitä on annettu ymmärtää? Nimittäin tuli mieleen itselläni se, että kun koronapandemia alkoi, niin valtava disinformaation tulva täytti nettikeskustelut ja somealustat. Hyvin paljon jaettiin tietoa esimerkiksi rokotteen haitoista, ja sen pelättiin aiheuttavan rokotepassiivisuutta. Kun katsoin verkosta rokoteannosten määrän, niin tällä hetkellä ensimmäinen rokoteannos on annettu noin 4,5 miljoonalle suomalaiselle henkilölle. 81,1 prosenttia väestöstä on ottanut ensimmäisen rokotteen ja toisen rokotteen 77,7 prosenttia väestöstä. Tämä siis sisältää kaikki Suomen kansalaiset. Jos tätä lukua tarkastellaan yli 18-vuotiaiden osalta, niin rokote-kattavuus on reilusti yli 90 prosenttia ensimmäisen rokotteen osalta, ja aika lähellä sitä varmasti ollaan myös toisen rokotteen osalta.

Tämä mielestäni todistaa sen, että ihmiset osaavat tehdä järkeviä päätöksiä riippumatta, millaista tietoa ja vaikuttamista heille suunnataan eri kanavilta, ja uskon, että kansalaiset ovat sen verran valveutuneita, että heitä ei pysty harhaan johtamaan kovin helposti mitkään tiedon muruset, joita heille yritetään antaa. Siinä mielessä olisin suonut sen, että tälle kansalaisaloitteelle oltaisiin annettu mahdollisuus tulla käsitellyksi ja annettaisiin mahdollisuus myös siihen, että meillä olisi tämän kansan mielipide kysytty. Tämä ihan vain sen vuoksi, että me emme tiedä, miten tässä lopputulemassa tulee käymään, niin sitten olisi ainakin kansan mandaatti tähänkin päätökseen tässä talossa olemassa aidosti.

Arvoisa puhemies! Me emme tiedä, mitä huomina tuo tullessaan, eikä meidän tarvitsekaan tietää. Uskon, että me voimme jättää tämän, niin itsemme kuin tulevaisuutemme, kaikkivaltiaan Jumalan käsiin ja luottaa siihen, että on olemassa vielä taivaassa Herra, joka tästäkin kansasta huolen pitää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 4. asiakohdassa]